

Ettevõtlus 5 klass

Aine keskmes on laps, kes läbi erinevate teemade saab võimaluse toimetada kodaniku, töötaja, tarbija ja ettevõtja rollis. Õppetegevused arendavad ettevõtlikkust ja valmisolekut pidevalt õppida ning otsustada. Lapse arengut jälgides liigutakse lihtsamalt keerulisemale, üksikult üldisele ja vahetust lähiümbrusest kaugemasse, abstraktsemasse majandusruumi.

Programmi läbiv mõte on ettevõtlikkuse arendamine ja hariduse tähtsus inimese elus. Uusi teadmisi omandatakse praktilises tegevuses ja disainmõtlemise meetodit rakendades. Isiklikku eeskuju näitavad tundide läbiviimise kaasatud vabatahtlikud lapsevanemad ja nõustajad. Koolis õpitu seost igapäevaeluga hoiavad õppekäigud asutustesse ja ettevõtetesse.

Õpitulemused

Õpilane

- 1) tunneb iseenda oskusi, soove ja vajadusi;
- 2) mõistab perekonnaliikmete rolle, kogukonna toimimist;
- 3) tunneb erinevaid ameteid ja kavandab oma tulevast tööelu;
- 4) teab Eesti ressursse, ettevõtteid ja ettevõtlust, võimalusi kaupade ekspordiks ja impordiks ning mõistab, kuidas me igapäevaselt sisseoste tehes sõltume maailma teistest riikidest ja ettevõtetest;
- 5) oskab arukalt kasutada oma taskuraha ning väärtustada säästmist ja kogumist;
- 6) mõistab kõigi inimeste võrdseid õigusi ühiskonnas ja rahvusvahelise töö ja karjääri võimalusi;
- 7) mõistab hariduse tähtsust edukaks toimetulekuks töö- ja ettevõtluskeskkonnas ja väärtustab õppimist.

Õppe kaudu arenevad õpilaste üldpädevused – matemaatika ja digipädevus, enesemääratlus-, suhtlus-, kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, õpipädevus.

Ainet saab lõimitult õpetada matemaatika, emakeele ja inimeseõpetuse tundides, samuti saab erinevaid tegevusi viia läbi kunstiõpetuse ja käsitöö tundides, rõhutades teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni tähtsust keskkonnasõbraliku ja jätkusuutliku majanduse arendamiseks.

Kuna maailm on pidevas muutumises, tuleb inimestel elu jooksul järjepidevalt õppida ja end täiendada, muutustega kohaneda, loovalt ja kriitiliselt mõelda, probleeme lahendada ja vastutust võtta.

Hindamine

Õpitulemuste hindamine lähtub kooli õppekavas sätestatud hindamisjuhendist. Hinnatakse teadmisi ja nende rakendamise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel ja üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi, arutluse, põhjendamise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat ja rühmatööd.

Õppesisu:

1. Meie ise

keskendub enda ja üksikisikute rollidele, mida tuleb ühiskonnas täita töötaja ning tarbijana.

Õpilane

- tunnetab enda rolli majandustegevuses;

- saab aru, kuidas töötajad sõltuvad millegi saavutamisel üksteisest;
- selgitab oma sõnadega, mis on raha;
- mõistab tarbija rolli ja raha säästmise tähtsust.

2. Meie perekond

on üles ehitatud perekondi ja nende majandamist puudutavatele teemadele.

Õpilane

- arutab perekonna mõiste üle;
- mõistab, kuidas inimesed perekonnas koos elavad ja töötavad;
- selgitab vajaduse ja soovi erinevust;
- saab aru, et pereliikmed sõltuvad oma soovide ja vajaduste rahuldamisel paljudest ettevõtetest.

3. Meie kodukoht

keskendub kodukohta puudutavatele teemadele, käsitleb kodu läheduses tegutsevaid ettevõtteid, omavalitsuse tööd.

Õpilane

- teab lähiümbruse ettevõtteid;
- selgitab, kuidas inimesed koos töötavad;
- kirjeldab mõnda ametit;
- teab tootmise mõistet ning võrdleb individuaalset ja konveierliinil tootmist;
- mõistab, et valitsus kogub makse hüvede kindlustamiseks kõikidele inimestele.

4. Meie linn ja vald

uurib linna tüüpilisi ettevõtteid ja neis tehtavaid töid.

Õpilane

mõistab ehitustegevuse tähtsust vallas;
kirjeldab ehitustegevuses vajalikke ameteid;
arutleb planeerimise tähtsuse üle;
mõistab ajalehe kui kommunikatsiooni vahendi tähtsust;
selgitab panganduses vajalikke ameteid;
teab, et üks panga ülesannetest on hoida raha.

5. Meie maakond ja riik

keskendub ressursidele, kaupade ja teenuste tootmisele, uurib maakonna ettevõtteid ja riigi rolli majanduses.

Õpilane

- teab tooteid ja teenuseid, mida maakonnas ja riigis pakutakse;
- mõistab, kuidas ettevõtlus mõjutab maakonna elu ja riigi toimimist;
- toob näiteid maakonna ressurssidest;
- kirjeldab, kuidas ressursid, kaubad ja raha liiguvad ettevõtete, perede ja riigi vahel;

·väärtustab õppimist ja oskuste omandamist töömaailmas toimetulekuks.

6. Rahatarkus

Rahatarkust (ehk finantskirjaoskust) on Eestis käsitletud ettevõtlikkuspädevuse ühe alapädevusena. Rahatarkus on teadmiste, oskuste ja käitumise kogumit, mis on vajalik rahaasjades arukate otsuste langetamiseks ning tegevusteks, mille eesmärk on isiklik ja ühiskondlik heaolu.

Täpsemalt hõlmab rahatarkus teadmisi raha, rahaasjade haldamise, aga ka laiemalt finantsmaailma kohta, tänu millele oskab inimene teha informeeritud ja kaalutletud finantstehinguid. Rahaasjad ehk finantsasjad tähendavad isiklikku raha ning rahalist väärtust omavat vara ja investeeringuid. Eelkõige kasutatakse seda mõistet rahaasjade korraldamise kontekstis, mis hõlmab rahalise mõjuga otsuseid ja tegevusi, sealhulgas isikliku raha ja investeeringute haldamist ning rahaliste otsuste ja tegevuste rakendamiseks kasutatavaid tehnoloogilisi lahendusi.

RAHA, MAKSEVAHENDID JA FINANTSTEENUSED

Teab oma rahast ja tehingutest ülevaate saamise võimalusi, sh internetipank.

Teab, et erinevates riikides võivad olla käibel erinevad rahaühikud ja oskab mõnda nimetada.

Oskab kasutada oma pangakaarti ja hoida enda pangakaardiga seonduvat personaalset infot.

TULUD

Teab mõisteid bruto-ja netopalk.

Teab, et ametlikult teenitud tulust makstakse maksud.

Teab erinevaid võimalusi raha teenimiseks enda vanuseastmes.

Teab ametlikke vaesuse määratlusi (absoluutne vaesus, suhteline vaesus).

Teab, mida ühiskonnas inimeste toetamiseks tehakse/ise teha saab (ühiskonna tasandi toetused, eraisiku annetused).

Lõiming:

Ajalugu:

eri riikides (ka eri ajastutel) käibel olevad rahaühikud.

Ühiskonnaõpetus:

teema „Mina ja raha“.

Matemaatika:

rahaühikute teisendamine.

KULUD

Teab, et sarnastel toodetel või teenustel võivad olla erinevad hinnad.

Oskab võrrelda toodete hindu, võttes arvesse lisanduvaid kulusid (nt postikulu).

Oskab valida soodsama toote, võttes arvesse hindade esitamise erinevaid võimalusi (kilohind, tükihind, 100g hind, soodushind).

Oskab ära tunda ära mõned levinumad petuskeemid ja reklaamitrikid (nt püsimummaga nõustumine veebiportaalis/mängus).

Lõiminng:

Matemaatika: protsent, osa leidmine tervikust.

Eesti keel ja kirjandus: reklaamide analüüs, tarbetekstid seotuna rahatarkusega.

Inimeseõpetus: reklaamid.

Töö- ja tehnoloogiaõpetus: „kõlblik kuni“ ja „parim enne“ tähendused, soodushinnaga tooted.

Ühiskonnaõpetus: raha teenimine, pere eelarve, vajadused ja soovid, isiklik eelarve enda taskuraha piires. Seosed ettevõtlikkuspädevustega ja elukutsete üle arutamiseks.

EELARVE, FINANTSPLANEERIMINE NING INVESTEERIMINE

Teab, mis on eelarve.

Saab aru, et suurema ostu soovi korral tuleb arvestada nii kulusid kui tulusid.

Oskab koostada isiklikku nädalaeelarvet, arvestades igapäevaseid kulusid.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: lugemine.

Matemaatika: laen ja intress.

Lõiming: eesti keel ja matemaatika.

Inimeseõpetus: väärtused, hoiakud, jätkusuutlik tarbimine.

LAENUD JA KREDIIDI KASUTAMINE

Teab, et raha laenamine on seotud isikliku vastutuse ja erinevate riskidega (nt kõrged intressid, makseraskused).

Lõiming: eesti keel ja matemaatika.

Inimeseõpetus: väärtused, hoiakud, jätkusuutlik tarbimine.

JÄTKUSUUTLIK MAJANDAMINE

Teab, et sarnastele toodetele ja teenustele on olemas erineva hinna ja keskkonnasäästlikkusega versioonid.

On harjutanud pidurdama oma ostusoovi.

Oskab eristada vajadust ja soovi keskkonnasäästliku tarbimise kontekstis.

Mõistab säästliku tarbimise ja jätkusuutliku eluviisi väärtust ja käitub seda arvestades.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: kirjandusteose valik.

Loodusõpetus: jätkusuutlik areng, säästev tarbimine.

Töö- ja tehnoloogiaõpetus, kunst: materjalide kokkuhoid.

Hindamine

Õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende kohta õpilasele tagasisidet. Et saavutada häid tulemusi, kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel õppida sobiva pingutustasemega, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

Hindamisel lähtutakse kooli kehtestatud hindamismudelist.

Soovitav on majandusõppes hinnata teadmiste ja oskuste tulemusi arvestusliku hindamisega, mille väljendus on sõnad „Arvestatud“ või „Mittearvestatud“. Hindamisel võiks tähtsustada aktiivset osalust tundides, iseseisvate tööde õigeaegset esitamist, kokkulepetest kinnipidamist jms.

Õppes suunatakse õpilasi õppima oma kaaslastelt ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Õpitulemusi hinnates võiks rakendada kujundava hindamise põhimõtteid ja kasutada õpimappi.

Õpimapp õppimise päevikuna koondab õpet, tööde analüüsi ja tagasisidet.

3. kooliastme majandusõppe ja ettevõtuse programm keskendub õpilaste majandus ja ettevõtlus teadmiste ja oskuste kujundamisele, lõimudes eelkõige inimese- ja ühiskonnaõpetusega ning ettevõtlikkus- ja matemaatikapädevusega.

Toetab õpilastel põhikooli õppekava kooliastme üldpädevuste omandamist ja järgib põhikooli riikliku õppekava aineüleseid läbivaid ja ühiskonnas tähtsustatud teemasid, millega luuakse võimalused õpilaste kujunemiseks vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes tulevad igapäevaelus iseseisvalt toime ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Aine sisu vastab põhikooli riiklikule valikõppeaine kavale „Ettevõtlusõpetus“, ettevõtluspädevuse kujundamise mudelile ja põhikooli 3. astme valikõppeaine kavadele „Ettevõtlusõpetus“ ja „Ettevõtlikuna töömaailma“.

Programmiga juhitakse õpilasi kasutama õppimisel kriitilist mõtlemist, toetades positiivset suhtumist karjäärivõimaluste avastamisel ja laiendamisel.

Erinevaid õpistiile ja -strateegiaid arvestavate praktiliste tegevuste ning tehniliste vahendite toel hakkavad õpilased paremini mõistma seoseid, mis valitsevad koolis õpitu ning koolijärgsete tegevuste ja eduka majandamise vahel.

„Mina ja majandus“ keskendub finantskirjaoskuse arendamisele, et aidata õpilasel mõista tema kui tarbija rolli majanduses ning suunata teda tegema ratsionaalseid valikuid. Õpitakse tundma säästva majandamise põhimõtteid ja võimalusi, et igapäevases majanduselus edukalt toime tulla, teadvustatakse ressursside piiratust ning selle mõju majandusele ja kultuurile.

Programmilised tegevused aitavad õpilastel otsida enda tugevaid ja arendamist vajavaid külgi, et neid edasi arendada ning rakendada karjääri planeerides.

Kuna elu koosneb valikutest, siis aidatakse õpilastel leida, mis valikud võivad olla head ja halvad ning mis tagajärgi võivad need valikud endaga kaasa tuua. Tundides käsitletu tähtsustab hariduse olulisust ja vajadust lõpetada põhikool ning jätkata õpinguid.

Õpitulemused

Majandusõpetus toetab õpilase arengut, et 3. kooliastme lõpuks õpilane:

1. tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ning kõlbluspõhimõtteid;
2. oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi;
3. on ettevõtlik, usub iseendasse ning kujundab oma ideaale;
4. seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel;
5. juhib ja korrigeerib oma käitumist ning vastutab oma tegude eest;
6. mõistab ja tõlgendab erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
7. lahendab igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika, ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
8. mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse ning elab ja tegutseb loodust ning keskkonda säästes;
9. väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi;
10. mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

Programm eeldab tihedat koostööd erinevate aineõpetajate ja klassijuhatajate vahel. Samuti on oluline kaasata õppeprotsessi ettevõtjaid.

Hindamine

Õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende kohta õpilasele tagasisidet. Et saavutada häid tulemusi, kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel õppida sobiva pingutustasemega, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

Hindamisel lähtutakse kooli kehtestatud hindamismudelitest.

Soovitav on majandusõppes hinnata teadmiste ja oskuste tulemusi arvestusliku hindamisega, mille väljendus on sõnad „Arvestatud“ või „Mittearvestatud“. Hindamisel võiks tähtsustada aktiivset osalust tundides, iseseisvate tööde õigeaegset esitamist, kokkulepetest kinnipidamist jms. Tuleb jälgida, et erisused majandusõppe õpitulemuste hindamises oleksid kooli õppekava hindamisjuhendiga kooskõlas. Majandusõppes suunatakse õpilasi õppima oma kaaslaste ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Õpitulemusi hinnates võiks rakendada kujundava hindamise põhimõtteid ja kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna koondab õpet, tööde analüüsi ja tagasisidet.

„Mina ja ettevõtlus“

„Mina ja ettevõtlus“ keskendub õpilaste ettevõtlikkuse kujundamisele ja ettevõtlusteadmiste omandamisele, lõimudes eelkõige inimese- ja ühiskonnaõpetusega ning ettevõtlikkus- ja matemaatika-pädevusega.

Teema toetab õpilastel põhikooli õppekava kooliastme üldpädevuste omandamist ja järgib põhikooli riikliku õppekava aineüleseid läbivaid ja ühiskonnas tähtsustatud teemasid, millega luuakse õpilastele

lõimitud võimalused pädevuste kujunemiseks, aidates luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust ning toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Erinevaid õpistiile ja -strateegiaid arvestavate praktiliste tegevuste ning tehniliste vahendite toel hakkavad õpilased paremini mõistma seoseid, mis valitsevad koolis õpitu ning koolijärgsete tegevuste ja eduka majanduselus osalemise vahel.

„Mina ja ettevõtlus“ hõlmab ettevõtlusharidust, mis tutvustab õpilastele majandussüsteemide põhilisi omadusi ja ettevõtete rolli nendes süsteemides.

Õpitakse tundma ettevõtte loomisel olulisi komponente.

Programm toetab ettevõtliku noore kujunemist, kes mõtleb loovalt, algatab julgelt ja tegutseb arukalt ning vastutab ja hoolib.

Ettevõtlusõpe aitab õpilastel mõista, et edukaks ettevõtjaks saamine eeldab teadmiste ja oskuste olemasolu, samuti nutikust mõelda välja hea toode või teenus. Mõelda tuleb väljaspool piire ja otsida uudseid lahendusi vajaduste rahuldamiseks ning töötada nende arendamise kallal, saada mingil alal eksperdiks, olgu see valdkond siis keerukas või lihtne. Toime tuleb tulla muutuste ning riskidega, näha muutustes ärivõimalusi ja olla motiveeritud loodud ettevõtet arendama.

Kui programm on läbitud, tunnevad õpilased ettevõtluse algtõdesid, oma huve, oskusi ja võimeid ning oskavad neid rakendada oma haridusteel ja igapäevaelus. Tundides käsitletu tähtsustab hariduse olulisust ja vajadust lõpetada põhikool ning jätkata õpinguid.

Õpitulemused

Ettevõtlusõpetusega luuakse võimalusi toetada õpilase arengut, et 3. kooliastme lõpuks õpilane:

1. tunneb ja järgib üldtunnustatud väärtusi ning kõlbluspõhimõtteid;
2. oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi;
3. on ettevõtlik, usub iseendasse ning kujundab oma ideaale;
4. seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel;
5. juhib ja korrigeerib oma käitumist ning vastutab oma tegude eest;
6. mõistab ja tõlgendab erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
7. lahendab igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika, ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
8. väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi;
9. mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse ning elab ja tegutseb loodust ning keskkonda säästes;
10. mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

Programm eeldab tihedat koostööd erinevate aineõpetajate ja klassijuhatajate vahel. Samuti on oluline kaasata õppeprotsessi ettevõtjaid.

Hindamine

Õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende kohta õpilasele tagasisidet. Et saavutada häid tulemusi, kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel õppida sobiva pingutustasemega, arvestades sealjuures igäühe individuaalsust.

Hindamisel lähtutakse kooli kehtestatud hindamismudelist.

Soovitav on ettevõtlusõppes hinnata teadmiste ja oskuste tulemusi arvestusliku hindamisega, mille väljendus on sõnad „Arvestatud“ või „Mittearvestatud“. Hindamisel võiks tähtsustada aktiivset osalust tundides, iseseisvate tööde õigeaegset esitamist, kokkulepetest kinnipidamist jms.

Tuleb jälgida, et erisused ettevõtlusõppe õpitulemuste hindamises oleksid kooli õppekava hindamisjuhendiga kooskõlas.

Ettevõtlusõppes suunatakse õpilasi õppima oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Õpitulemusi hinnates võiks rakendada kujundava hindamise põhimõtteid ja kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna koondab õpet, tööde analüüsi ja tagasisidet.

Kool loob võimalused läbi viia praktilisi kooliväliseid tegevusi (õppekäigud, tutvumine elukutse esindajate, ettevõtjate ja ettevõtete), toetab õpilaste osalemist ettevõtlusoskusi arendavates projektides.